07 ශ්‍රේණිය

ඉතිහාසය

පැරණි ගංගා නිම්න ශිෂ්ටාචාර - යුප්‍රටීස් - ටයිග්‍රීස් ශිෂ්ටාචාරය

අන්තර්ගතය හා සැකසුම -
රසික ප්‍රියදර්ශන - ව/ ඉ/ රිදී/ උදන්විට මහා විද්‍යාලය, මැල්සිරිපුර

The National e-learning Portal for the General Education
Copyright © e-thaksalawa.moe.gov.lk

හැදින්වීම - යුප්‍රටීස් - ටයිග්‍රිස් ශිෂ්ටාචාරය

- යුප්‍රටීස්-ටයිග්‍රිස් නිම්න ප්‍රදේශය එකල **මෙසපොතේමියාව** ලෙස හැදින්වුණු අතර වර්තමානයේදී එය **ඉරාකය** යි.
- වසර 3000 කට පමණ පෙර අන්වර්ථ නම් -
    - ශිෂ්ටාචාරයේ තොටිල්ල
    - සශ්‍රීකභාවයේ චන්ද්‍රවංකය

පිහිටීම හා ව්‍යාප්තිය - යුප්‍රටීස් - ටයිග්‍රීස් ශිෂ්ටාචාරය

ගංගා දෙකක් මැද

යුප්‍රටීස් - ටයිග්‍රීස් නිම්න ශිෂ්ටාචාරය ව්‍යාප්ත ව තිබුණේ වර්තමාන ඉරාක දේශයට අයත් භූමි භාගයේය.

එනම් පර්සියානු බොක්කට ගලා බසින යුප්‍රටීස් - ටයිග්‍රීස් යන ගංගා අතර ප්‍රදේශයේ ය.

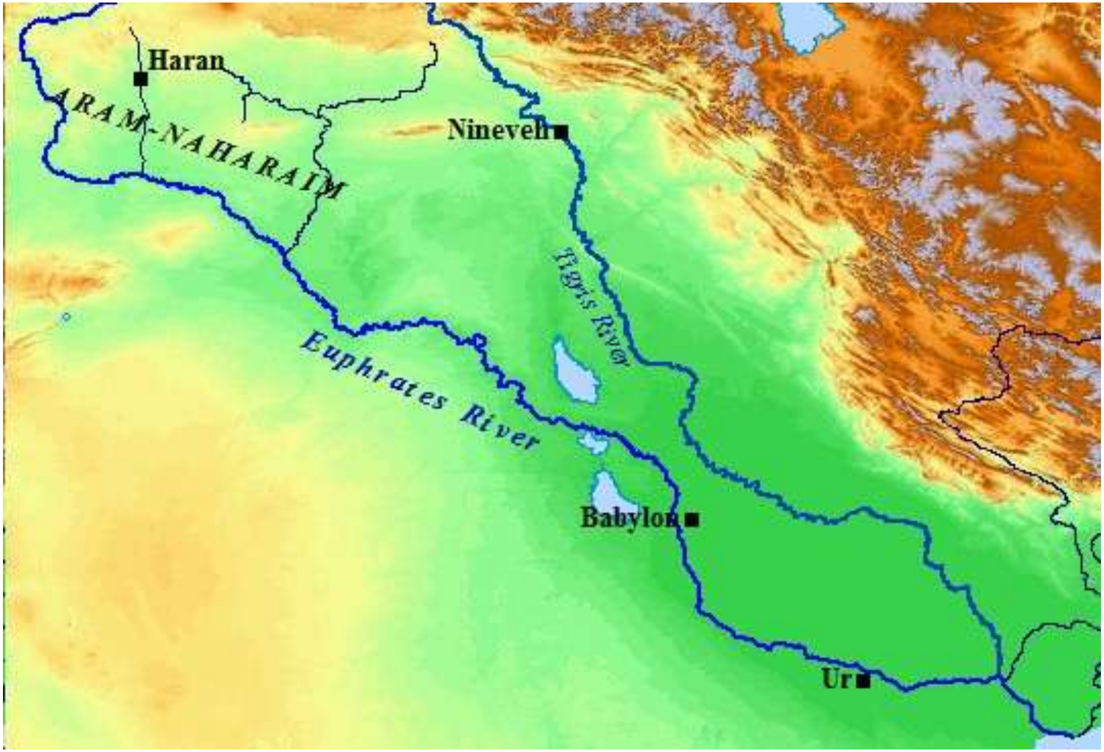

e තක්සලාව
The National e-learning Portal for the General Education

පිහිටීම හා ව්‍යාප්තිය - යුප්‍රටීස් - ටයිග්‍රීස් ශිෂ්ටාචාරය

ගංගා දෙකක් මැද

මෙම ප්‍රදේශය එකල හැඳින්වුණේ **මෙසපොතේමියාව** යන නමිනි.

එහි අර්ථය දෙගංමැදිය/ ගංගා 2ක් මැද ඇති ප්‍රදේශය

නගර හා පාලන ක්‍රමය - යුප්‍රටීස් - ටයිග්‍රීස් ශිෂ්ටාචාරය

යුප්‍රටීස් -ටයිග්‍රීස් ශිෂ්ටාචාරයේ නගර

- ඉරිඩු
- නිපූර්
- උරුක්
- ඌර්

නගර මහනගර බවට ද
මහනගර රාජ්‍යබවට ද
ක්‍රමයෙන් වර්ධනය විය.

පාලන ක්‍රමය - යුප්‍රටීස් - ටයිග්‍රීස් ශිෂ්ටාචාරය

- නගර මුල් කරගෙන, කල්යාමේදී මෙහි **රාජාණ්ඩු පාලන ක්‍රමයක්** බිහි විය.
- රජු රටේ නායකයා විය. ඔහුට රට පාලන කිරීමට දෙවියන්ගෙන් බලය පැවරී ඇතැයි විශ්වාස කෙරිණි.

දෙයියෝ දුන්න ඔටුන්න

- සුමේරියාවේ කැටයමක හමුරාබි රජුට ෂමාෂ් නම් ඉරු දෙවියන්ගෙන් මුද්දක් ද යෂ්ටියක් ද ප්‍රදානය කෙරෙන ආකාරය නිරූපණය කෙරේ.

පාලන ක්‍රමය - යුප්‍රටීස් - ටයිග්‍රීස් ශිෂ්ටාචාරය

දෙයියො දුන්න ඔටුන්න

- පාලනය කිරීමටත් යුක්තිය පසිඳලීමටත් දෙවියන් රජුට බලය පැවරීම මේ මගින් සංකේතවත් වූ බව සිතිය හැකිය.

නගර හා පාලන ක්‍රමය - යුප්‍රටීස් - ටයිග්‍රීස් ශිෂ්ටාචාරය

නඩත්තුව බදු වලින්

- පාලනය පවත්වාගෙන යාමට අවශ්‍ය අදායම සොයාගත්තේ බදු අය කිරීමෙනි.
- මෙසපොතේමියාවේ ක්‍රමවත් බදු අය කිරීමක් පැවතුනි.
- බදු අය කර ගැනීමට පදනම් වු සිතියම් පවා සකස් කොට තිබිණි.

නගර හා පාලන ක්‍රමය - යුප්‍රටීස් - ටයිග්‍රීස් ශිෂ්ටාචාරය

හමුරාබි ප්‍රඥප්තිය

- ඉහත කී හමුරාබි රාජ වංශය යටතේ සංවිධානය වු රාජ්‍ය පරිපාලනයේ විධිමත් විය.
- එය රටේ සංවර්ධනය සඳහා කටයුතු කිරීමට උපකාරි විය.
- ආකේඩියන් රජුකු වු **හමුරාබි රජු** යුද්ධ වීරයෙක් ද රාජ්‍ය පාලකයෙක් ද නීති විශාරදයෙක් ද විය.
- ඔහු විවිධ ක්ෂේත්‍ර සම්බන්ධයෙන් ඇති කළ නීති සංග්‍රහය **හමුරාබි ප්‍රඥප්තිය** යනුවෙන් හැඳින්වේ.

ආර්ථික තොරතුරු - යුප්‍රටීස්-ටයිග්‍රීස් ශිෂ්ටාචාරය

- මෙහි ආර්ථික ක්‍රමයේ පදනම
  - ✓ කෘෂිකර්මාන්තය
  - ✓ සත්ව පාලනය

ගොවියන්, එඬේරුන් සමග වෙළෙන්දන්

- ලෝකයේ ප්‍රථමයෙන්ම මුදල් භාවිත කළ ශිෂ්ටාචාරයයි.
- රටේ ආර්ථික තත්ත්වය රදා පැවතුණ ප්‍රධාන සාධක
  - ✓ අභ්‍යන්තර වෙළෙදාම
  - ✓ ශිෂ්ටාචාර අතර වෙළෙදාම
- මේවා භාණ්ඩ හුවමාරු ක්‍රමයට වඩා දියුණු ගනුදෙනු ක්‍රමයක් මෙසපොතේමියාවේ පැවති බවට මුදල් හා භාවිතය සාධකයකි.

ආගමික ඇදහිලි හා විශ්වාස - යුප්‍රටීස්-ටයිග්‍රීස් ශිෂ්ටාචාරය

දෙයියන්ගේ රට

- එකල පැවති ප්‍රධානතම ඇදහිලි ක්‍රමය - දෙවියන් පිළිබඳ විශ්වාසය සහ ඔවුනට පුද පූජා පැවැත්වීම

- එකල ජනප්‍රිය දෙවිවරු
  - -- මාඩුක් -- ඉආ
  - -- සින් -- ෂමාෂ්

- සඳ දෙවියන් සහ හිරු දෙවියන් දිගු රැවුලක් ඇති බුද්ධිමත් අයගේ ස්වරූපයෙන් කැටයම් කර ඇත.

- හිරුට අහසට පොළොවට ස්වර්ගයට මුහුදට හා සුළඟට අධිපති දෙවිවරු වූහ. **එස්තර්** නමින් දේවතාවියක් වන්දනාමානයට පාත්‍ර වී ඇත.

මාඩුක් දෙවියා

ආගමික ඇදහිලි හා විශ්වාස - යුප්‍රටීස්-ටයිග්‍රීස් ශිෂ්ටාචාරය

- සෑම පුද්ගලයෙකු සඳහා ම **පෞද්ගලික දෙවියෙකු** ද විය.
- මිනිසාගේ ගැලවීම ඇත්තේ මේ දෙවියන් මත බව විශ්වාස කෙරිණි.

- දෙවියන් හා මිනිසුන් අතර සම්බන්ධතා පවත්වන පූජකයෝ ද වූහ.
- **ශිගුරාත්** වැනි විශාල ආගමික ගොඩනැගිලි ද විය.

ලේඛන කලාව - යුප්‍රටීස්-ටයිග්‍රීස් ශිෂ්ටාචාරය

- වෙනත් බොහෝ කලාවන් මෙන්ම ලේඛන කලාව ද ආරම්භ වන්නට ඇත්තේ මෙසපොතේමියාවේ යැයි විශ්වාස කරනු ලැබේ.

- ආරම්භයේ දී ලිවීම කර ඇත්තේ තෙත මැටි පුවරුවල යි.
- එහි ලියූ අකුරු **කූනාය(කූඤ්ඤ) අක්ෂර** නමින් හඳුන්වනු ලබයි. කෝටු කැබැල්ලක් උල් කරගෙන මැටි පුවරුවල ලියා ඇති නිසා එම අක්ෂර ඒ නමින් හඳුන්වයි.
- රූපයක් හැඳින්වීමට රූපයක් ඇඳීමෙන් ආරම්භ වූ එම ක්‍රමය පූර්ණ සංකේත අක්ෂර පද්ධතියක් දක්වා වර්ධනය විය.

- ශතවර්ෂ කිහිපයකට පසු ලිවීම සඳහා පැපිරස් පත්‍ර භාවිත කිරීම නිසා මැටි පලකවල ලිවීම අභාවයට ගියේ ය.

මැටි පුවරු හා කූඤ්ඤ

ලේඛන කලාව - යුප්‍රටීස්-ටයිග්‍රීස් ශ්ෂ්ටාචාරය

- නිපුර් නගරයේ දේවාලයක මැටි පුවරු ලේඛන විශාල රැස්කර තිබිණි.
- මෙය ලෝකයේ පැරණිතම පුස්තකාලයක් ලෙස සැලකිය හැක.

පැරණි ම පොත් ගුල

විද්‍යාව හා තාක්ෂණය - යුප්‍රටීස්-ටයිග්‍රීස් ශිෂ්ටාචාරය

කැලැන්ඩරය හා ඔරලෝසුව

- අද අප භාවිතා කරන
  තත්පර 60
  මිනිත්තු 1යි
  මිනිත්තු 60 පැය 1යි
  යන ගණිත මූලධර්ම ක්‍රමය හඳුන්වාදෙන ලද්දේ ද මෙසපොතේමියානුවන් විසිනි.
- ලක්ෂයයක් වටා ඇති කෝණවල අගය අංශක 360 යන්නද එකල භාවිත කරන ලද්දකි.

- දින දර්ශනය ද මෙසපොතේමියාවෙ නිර්මාණය වූවකි.
- එය ගොවිතැන සඳහා කාලය දැන ගැනීමට භාවිතා කරන ලදි.

විද්‍යාව හා තාක්ෂණය

- ලෝකයේ ප්‍රථම සිතියම ද සකසන ලද්දේ **මෙසපොතේමියාවෙහි** ය.
- මැටි පුවරුවල ඇති මේ සිතියම් බදු අය කිරීම් සදහා ප්‍රයෝජනයට ගන්නට ඇතැයි සැලකේ.
- **රෝදය** සොයා ගැනුනේ ද මෙසපොතේමියාවෙහි ය.
- යුද්ධ කටයුතු සදහා රථ තැනීමට ද බර ඇදීම සදහා කරත්ත තැනීමට ද මේ රෝදය යොදා ගෙන ඇති බව පෙනේ.
- රෝද දෙකක් යෙදු රත නිපදවීම ද මේ යුගයේ දී ම මෙසපොතේමියාවේ සිදු විය.
- ගොඩනැගිලි ඉංජිනේරුවකු විසින් ගලක ඇද ඇති දේවාලයක සැලැස්ම ලොව ප්‍රථම ගොඩනැගිලි සැලැස්ම විය හැකිය.

කැරකෙන රෝදේ

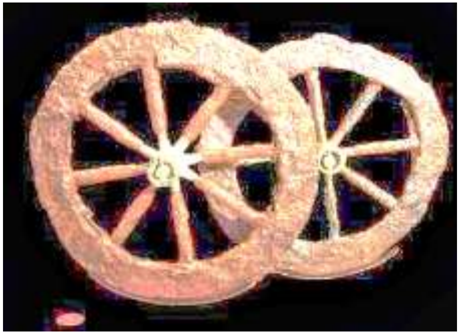

සංස්කෘතිය

උයන එල්ලීම

- පැරණි ලෝකයේ තිබූ හතෙන් එක් පුදුමයක් වන එල්ලෙන උද්‍යානය පිහිටියේ මෙසපොතේමියානු ශිෂ්ටාචාරයට අයත් බැබිලෝනියාවේ ය.
- මෙය තට්ටු හතක් ඇති මාලිගා රාශියකින් යුතු ගෘහ නිර්මාණ සංකීර්ණයකි.
- මෙසපොතේමියාවේ ගෘහනිර්මාණ ගැන සාකච්ඡා කරන හැම විටම ශිගුරාත් ගොඩනැගිල්ල ගැන සාකච්ඡා කෙරේ.

ප්‍රතිමා

- **ගෞඩියා ප්‍රතිමාව** නෙලා ඇත්තේ තද කලු ගලෙනි.
- එහෙත් එහි මුහුණේ ඉරියව් කෙතරම් ප්‍රාණවත් ස්වභාවයක් ගන්නවාදැයි එය දුටු විට පෙනේ.
- ඔහුගේ මුහුණේ ඇති තේජාන්විතභාවය එහිලා අපුරුලෙස නිරූපණය කර ඇත.

කැටයම්

ඉතා විසිතුරු ලෙස කැටයම් කරන ලද ඵලක ඇත. ඒවායේ නිරූපිත ස්ත්‍රීන්ගේ සහ පුරුෂයන්ගේ දේහ ලක්ෂණ යථාරූපී ලෙස මූර්තිමත් කිරීමට එකල කලාකරුවා සමත් වී තිබේ.